

Hornické tradice žijí dodnes

Hornický region Erzgebirge/Krušnohoří zapsaný na Seznamu světového dědictví UNESCO: rozmanité zvyky a jedinečné lidové umění

Hornictví v Krušných horách formovalo po více než 850 let společnost prostřednictvím vlastních zvyků a tradic. Tato kultura žije dodnes a místní lidé ji pěstují s velkým nasazením. Hornické průvody, slavnosti „Mettenschichten“ (oslava poslední hornické směny před Vánoci), kultura lidových písní a lidové umění jsou součástí jedinečné tradice hornického regionu.

Za vším stojí hornictví: ze společenství vzešly tradice

Již ve středověku se horníci začali sdružovat do bratrstev. Tímto způsobem zastupovali své zájmy před majiteli dolů a zeměpánem. Cílem bylo zajistit sociální zabezpečení horníků a jejich rodin v případě nemoci, úrazu nebo smrti. Dvěma nejstaršími dodnes existujícími spolky jsou „Berggrabebrüderschaft Ehrenfriedersdorf“ (1338) a „Historische Freiburger Berg- und Hüttenknappschaft e. V.“ (1426).

Hornické spolky si vytvořily vlastní rituály a tradice, které byly od 16. století silně ovlivněny luteránstvím a centralizací těžby ze strany státu. Souběžně s tím se rozvíjela různorodá církevní a školní hudba a také hornická muzika. Německá lidová píseň „Steigerlied“ pochází ze Schneebergu a je hymnou horníků na celém světě. Každé horní město hraje při slavnostech svůj vlastní hornický pochod.

V roce 1546 se dokonce saský kurfiřt povýšil na prvního člena hornických spolků, které byly od té doby až do 19. století začleněny do slavností u dvora Wettinů. Historickým vrcholem byly Saturnovy slavnosti (1719) za vlády Augusta Silného. Účastnili se jich nejvyšší důlní úředníci a 1500 horníků a hutníků, kteří byli oblečeni do speciálně navržených uniforem. Zavedením oděvního řádu (1768) byla kodifikována vojenská podoba hornických uniforem a průvodů.

Hornické přehlídky a průvody: celosvětově jedinečné kulturní dědictví

Ještě dnes můžete místní obyvatele i návštěvníky sledovat při hornických průvodech o Vánocích a při každoročních slavnostech, jako jsou například městské slavnosti „Bergstadtfest“ ve Freibergu (poslední víkend v červnu) nebo oslavy Dne boje horníků (něm. „Bergstreitag“) ve Schneebergu (21. července). Saský zemský svaz hornických, hutnických a bratrských spolků sdružuje na 65 spolků ze Saská a České republiky s více než 3500 členy. Patří mezi ně i hornické hudební kapely. Hudební sbor horního města Schneeberg působí jako Landesbergmusikcorps Sachsen a podílí se na všech oficiálních oslavách Svobodného státu. V roce 2016 byly saské hornické přehlídky a průvody zapsány na seznam nehmotného kulturního dědictví v Německu.

Lidové umění a vánoční tradice: když světlo horníků svítí

Jednou z nejznámějších krušnohorských tradic je dřevěné lidové umění inspirované hornickými motivy. S úpadkem hornictví v některých lokalitách v 17. a 18. století vznikly alternativní zdroje příjmů pro rodiny. Typické jsou řezbářství a soustružení dřeva nebo textilní výrobky, jako je paličkování krajek a prýmkování.

Typický soubor krušnohorských vánočních ozdob se dodnes vyrábí v mnoha převážně rodinných manufakturách a prodává se po celém světě: figurky horníků a andělů, louskáčky na ořechy a kouřící panáčky, betlémy a modely šachet, osvětlené pyramidy a obloukové svícný jako výzdoba do oken. Ty symbolizují starý hornický zvyk umístit během poslední směny před Vánocemi, tzv. „Mettenschicht“, svíčky nad ústí dolu nebo na cáčovnu tak, aby vytvořily světelný oblouk. Oslavy poslední hornické směny před Vánoci se konají v cínovém dolu „Zinngrube Ehrenfriedersdorf“, v návštěvním dole „Markus-Röhling-Stolln“ u města Annaberg-Buchholz, v

návštěvním dole s koňským žentourem „Pferdegöpel Lauta“ u Marienbergu a v návštěvním dole Zinnwald.

Muzea lidového umění: zachování a péče pro budoucí generace

Doklady o historických kořenech hornické tradice uchovávají významné lidové sbírky Městského a hornického muzea ve Freibergu a Manufaktury snů ve městě Annaberg-Buchholz. Muzeum hornického lidového umění ve Schneebergu ukazuje řezbářské a krajkářské tradice hluboce zakořeněné v životě horníků. Zájemci o každodenní život a lidovou kulturu horníků si přijdou na své v Muzeu česko-saského Krušnohoří v hornickém špýcharu v Marienbergu.